

KISS
szerencsége
NAGY!

A
Kiss Károly és Tsa
bankház

az egyetlen cég, mely azonnal minden egyes huzás után nagyrabecsült vevőinek nyereményeit a következő nagy budapesti hírlapokban közlésezi: 11688

Budapesti Hírlap
Pesti Hírlap
Magyarország
A Nap
Független Magyarország
Neues Pester Journal.

A ki alkalmatlankodásnak, zaklatásnak érzi, ha leveleket kap, vegyen osztálysorsjegyet N. N. anonim jelzés alatt a Kiss bankházban.

A nyeremények közöltetése által mindenki a leggyorsabban és legkényelmesebb módon értesül arról, hogy sorsjegye nyert-e!

Ezen közlésekből egyúttal megtudja mindenki, hogy a Kiss bankház vevői mindig szerencsével játszanak, mert

KISS szerencsége **NAGY!**

Az I. osztály

HUZÁSA

már e hó

23. és 25-én lesz.

A sorsjegyek árai:

Egy nyolczad K 1.50

Egy negyed . . . 3.—

Egy fél 6.—

Egy egész . . . 12.—

Kiss Károly és Tsa

a magy. kir. szab.

osztálysorsjáték főelárusító helye.

Központi iroda:

Kossuth Lajos-utca 13. sz.

Fiók-üzletek:

VI., Váci-körút 5.

VII., Erzsébet-körút 22.

VIII., József-körút 78.

Szépség

sokat ér!
Bársonysima, szeplőtlen, át-
tetsző, bármily szépséghibá-
tól ment harmatüde arcbőrt
biztosít

csak a **Nárcisz-crème.**
Ára: 1.50 K, a hozzávaló szappan 1 K,
postán a kettő együtt 3 K bérmentve.
Hattyu-gyógytár Bpest, Aréna-ut 126 8.

MATTONI 11003
ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐJE
BUDAPESTEN (BUDÁN).
női bajokban,
Meglévő gyógyhatás-
sal bír különösen
többféle almasi és általános vérbeneségben, verőszíri
panaszok esetén máj-és lépajokban, aranyérben stb
Idény április 15-től szept. végéig.
65 fűrészsoba; számos kellően berendezett kényelmes
vendégszoba. Vendéglő méretekelt áru cetek és italokkal.
Rendelő orvos: Dr. Polgár Emil.
Vilamos vasúti állomás. Vilamos vasúti állomás.

Hogy eszményi szépséget érjen el,
ahhoz okvetlen
szükséges a **„MIRANDA“-CREMET**
használni. Ez azon szer,
mellyel szépséget fejlesz-
tetel és a legmagasabb cle-
korig is megóvhatja, a nél-
kül, hogy egészségének ár-
talmasra volna.
A **„Miranda-crème“** nem-
csak minden szeplőt, máj-
foltot, pörsemet távolít el,
hanem az arcbőr redőit is,
miáltal szépítőleg és fiatal-
lítólag hat.
Egy tégely **„Miranda-
crème“** 1 kor., egy doboz
„Miranda-puder“ (3 színben) 1 korona, egy darab
„Miranda“-szappan 70 fillér.
Budapesten kapható: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tár-
ban, vagy a készítőnél, **DIENES I. C.** utódnál Eszé-
ken, felsővárosban, a hol postai megrendelések azo-
nal utánvétel mellett és közlötnek. 11684

Vértes-féle Sósorszesz
Minder házbán szükséges

Hall-fürdőhely
Felső-Ausztriában.
Elsőrangú Jódbromfürdő.
Legrégibb és leghatásosabb jódforrás Európában.
Felvilágosítással és prospektussal szolgál
10980 a fürdőgondnokság.

Ne vásároljon órát

Nikkel 1.50
Ezüst 3.—

mielőtt nagy frigyézkemet meg nem nézte,
mely 1200 képet tartalmaz mindennemű
arany és ezüst ékszerükről. On már jól
járó remontoir-órákat kap há-
rom évi írásbeli jótállás mellett nikkell
vagy acéltól 1 frt 50 krért, va-
lódi ezüdtől 3 frt, 14 karát.
aranyból 8 frt, ezüst páncél-
lánc 90 kr., páncéllánc 14 ka-
rát, aranyból 10 frt, 14 karát,
aranygyűrű és fülbevaló 2 frt,
ingaóra 2.80 frt, karkukóra
2.50 frt és ébresztőóra 1 frt.
Meg nem felelőért a pénz visszakiadatik.
Szétküldés eszközli utánvétellel.

MAX BÖHNEL
órák
Wien, IV., Margarethenstrasse 27.
(saját házában).

Nagy és régi cég, alapított 1840-ben. Kitiintve a **Grand Prix**
és a **nagy arany éremmel.**
Kérje 1200 képet tartalmazó katalógusomat ingyen
és bérmentesen.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak.

A Málnási **„SICULIA”** forrás-víz
a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegeken átfurt artézi-forrás.
A gyomorégést rögön megszünteti. Pá-
ratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható
különlegesség a gége, tüdő, torok, gyo-
mor, vese, hólyag hurutos bántalmait el-
len. Korányi, Kéty, Nuriésán, Tauszk,
Riegler tanár urak szak-
véleményei a Málnási **Siculia**
forrást a kontinens legdusabb
természetes alkalikus sós savanyúvizeinek
minősítik. — Magyarországi forrástár:
Brázay Kálmán BUDAPEST,
József-körút 37.
TELEFON 59-46.

kapható minden gyógyszer-tárban,
drogus- és fűszerkereskedésben.

BRÁZAY-SÓSBORSZESZ-SZAPPAN
egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.
BRÁZAY-féle KÖLNI-VIZ
az illatszerek legkiválóbbja. 11594
Brázay-sósorszesz nélkülözhetetlen házszer.

Sok millió előkelő urhölgy használja
a világhírű **Földes-féle**
MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögön szépít.
A **Földes-féle MARGIT-CREME**
gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer
szepők, májfoltok, bőrtakák,
pattanások, kiütések s mindennemű
bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei
használják és elragadtatással beszélnek annak
páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasz-
nálása után arról mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna színekben.
Ezen kitiinó és ártalmatlan készit-
ményvel haját, szakált, bajszát pár
percz alatt feketére vagy barnára le-
festeni. A szín állandó és a ter-
mészetes színtől meg nem különböz-
tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u.
12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszer-tárban.

Postán utánvétellel vagy a pénz elő-
zetes beklüldése után küldi a készítő:
Földes Kelemen gyógyszer. Arad.

21. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN** BUDAPEST, MÁJUS 27.
Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A „Világkrónika”-val Kalföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Félévre 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel határozott viteldij is csatolandó.
Negyedévre 4 korona. több.

SZENT ISTVÁN SZOBRA.
Május huszonegyedikén, ugyanazon a na-
pon, a melyen Magyarország legújabb
alkotmányos korszakának parlamenti
munkája a képviselőház megnyitásával meg-
indult: még egy gyönyörű ünnepe volt a ma-
gyar fővárosnak és a magyar királynak. Histó-
riai, egyházi és művészeti tünnepek egyben, mert
ezen a napon volt leleplezése az első magyar
király és az első magyar szent, Szent István
király szobrának Budavárában.
Művészeti megnyilatkozásában a nemzet halála
nem volt valami nagyon sietős a történelmi ma-
gyar birodalom megalapítója irányában. Közel
ezer esztendőnek kellett elmúlnia, míg a ma-
gyar székesfővárosban az első magyar király
szobrot kapott, még mindig az első király-
szobrot Budapesten. A történelmi adott néhány
nagy fejedelmet nekünk: a nemzet is adózott
már szoborral néhány uralkodójának: de e
monumentumok közül egyik sem áll Budapesten.
Hollós Mátyás szobra Kolozsvár főterén emel-
kedik, Mária-Teréziáé Pozsony városának gyö-
nyörű ékessége. Szent István királyunk szobra
tehát kilencszáz esztendőnél hosszabb ideig
váratván magára, se késett el attól, hogy min-
den magyar királyok között szoborban is ő
legyen az első a magyar székesfővárosban.
Különbön is minden szobor idejében érkezik,

A SZENT ISTVÁN-SZOBOR A BUDAVÁRI HALÁSZBÁSTYÁN, A LELEPLEZÉS UTÁN. — Jelfy Gyula fényképe.

A KIRÁLY SCHULEK FRIGYES KALAUZOLÁSÁVAL MEGTEKINTI
A HALÁSZ-BÁSTYA ÉPÍTMÉNYÉT.

A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSE. — Balogh Rezső fényképe.

A SZENT ISTVÁN-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL.

ha a szobor jó és szép. Szent István szobra pedig mindenképpen alkalmas és méltó rá, hogy nemes harmoniával simúlva bele csodaszép művészi környezetnek képébe, egyik legérdekesebb ékessége legyen a magyar fővárosnak.

A szobor tudvaleg ott áll a Mátyás-templom tövében, Schulek Frigyes remekének, a Halászbástyának márványoszlopos, márvány-csipkés folyosói között. Ez a keret szabta meg a monumentum stílusát is, hogy a hangulata vele egységes, hatásában harmonikus legyen. Strobl Alajosnak, a szobor alkotójának a feladat megoldásában igen becses segítségére volt Schulek tanár a talapat megismerésével. Ez a talapat maga hatalmas és megkapóan szép művészi munka: nagyobb dicsőretet a szoborra nem lehet mondani, mint azt, hogy bensőség és tudás dolgában egyenértékű talantom alkotása. Lóhatón ábrázolni egy szentet, hatalmas feladat minden karakterizáló művészi képességnek és Strobl ezt a feladatot sikerrel tudta megoldani.

Az ország méltóságainak élén, dicsőséges első magyar elődje megörökítésének ünnepén ott volt, fölmagasztaltatásában részt vett a király is. Az ő szavára hullt le a lepel a fejedelem érezelakjáról, kinek szent koronája az ő homlokát is illette. Az ünnep már elmúlt, de legnagyobb ékessége, maga a szobor immár az örök maradandóság.

ERDÉLYI FALU.

Téleli hangulat. Vesztegel a vonat.
Sötétes állomás. Amoda távolabb
Hőfelhő telepszik a hegyháton végig...
Alatta egy falu ablakosra fénylik.

Az apró házakat elmerülve nézem,
Odasimulnak a vén templomhoz szépen.
Hőfőde zsuptetők, alacsony, kis házak...
Nézem, a míg a két szemem könnybe lábad.

... Mért is kűszködöm én kűnn a nagy világban?
Hisz ott zéttiporják mind, a mit imádtam.
Vásári zaj, láрма dul csak körültem
Isgalmak közt élek, kavargó tömegben.

Bolond czélok után, miket el nem érek,
Órult küzdelemben, minek neve : élet.

Így élek... olthatlan vágyódások űznek
S már a testem fáradt, már a lelke csüggedt.

Itt lehet az élet csöndes, békességes!
... Ha ide jöhetsz én teveled, édes
Mehűzódánk egyik apró házikóba,
Vihartól, embertől minket az megóvna!

Mi ablakunkból is ily sugárzó szépen,
Áradna szét a fény téli est kódében
A fény szívünkben is kigyulna ragyogva
S dalból fönnék fűzért fehér homlokodra.

Nagyváros zsvajva, hazugsága, gúnyja,
Szenyje, szünetése hozzánk el nem jutna,
Járnánk a templomba vasárnapon délben
— Így öregednék meg, mosolyogva, szépen.

S míg a szél fűtyöl kűnn a vad hóviharban
Mefognám a kezéd, ezt rebegve halkán:
Volt egyszer tavasz is... édes, emlékszel-é?

Elindult a vonat a nagyváros felé.

Farkas Imre.

MAGYAR LÉLEK.

Magyar földön: halmon, rónaságon
Látomány két csöndes éjszakán;
Magyar ember, ha ott bolyong épen,
Csodát lát a csillagfényes éjben.

Titkos órán, nagy, magányos esendben
Ezeréves turulmadár libben
S bűs fenséggel, halkán ringó szárnyon
Suhan át az elmerengő tájon.

Suhanás: mámoros igézet,
Szent gyönyör, mely hódolásra készítet:
Magyar ember a lelkébe szívja
S meg, a merre az a madár hívja...

— És az éjben, rejtekek homályán
Kőszobor két, mint valami bálvány:
Zordon búval, büszke daccezal telve
Rajta reszket egy ezredév lelke.

Bűvös látvány: ősz magyarság szobra,
Nehéz kardját két marokra fogja
S kémli szemmel, harci tűzben égve
Elszántan néz végzete elébe.

Es mozdulnak a rögök, a hantok,
Párállik az ősök vére rajtok; —

Mint a harmat szomjas virágkelyhet,
Az a pára ellepi a lelket.

— Magyar ember ott bűvölten állva,
Bágyadt lelkét büszke dacra váltja,
És esztent, akármerre járjon,
Szent hittel csűg a nagy látományon.

Soha sehoh szót nem ejt felőle,
De a lelke aczélos lesz tőle;
Magyar szívet fennen dobogtatja
Egy ősz nemzet büszke öntudatja.

Járja útját mindig emelt fővel,
Ezeréves komoly őserővel,
És a sorsa bármily búsa válik:
Nagy multjához hű marad — halálig!

Sajó Sándor.

A MINISZTER CSEMEGÉJE.

— Élményeimből. —

Midőn III. Napoleon 1870 január 2-ikán Ollivier Emilt, az akkori francia szabadelvűek nagy szónokát, nevezte ki miniszterelnökké, az új kormány feje mindenekelőtt azt a kívánságát hangoztatta, hogy kabinetjében a szépművészetek számára egy új miniszterium szerveztessék.

Ez az eszme már magában is életrevaló volt, miután köztudomású dolog, hogy a szépművészetek Franciaország dicsőségének és gazdaságának kiapadhatlan százas forrásai, s ennél fogva méltán számíthatnak az állam különleges dédelgetésére. Olliviert azonban a jelen esetben ez elvi szemponton kívül az a czél is vezette, hogy mindenáron be akarta vinni miniszteriumába barátját, Richard Möriczot, kinek a rendes tárczák közül egyet sem adhatott, mert azok egyes szűveséges csoportok vezéreinek előzetesen oda voltak ígerve.

A két képviselő barátsága valójában nem volt régi keletű. Csak a törvényhozó-testület (corps législatif) padjain ismerkedtek meg. De gondolkozás módjuk és izlésük azonosságán kívül az a körülmény vonzotta őket egymáshoz, hogy mindketten özvegyek voltak, s hogy nejüket egy időben — 1862 őszén — s hasonló körülmények között — gyermekeik születése után — veszítették el. Ollivier neje Liszt Ferencz Blandine nevű leánya, a Richardé pedig Estienne bankár leánya volt.

A két barát nemcsak Párisban, a kamarák ülésének tartama alatt érintkezett egymással. Ollivier a rövidebb szünidők alatt kikerült Richard millemonti gyönyörű kasté-

A KORMÁNY TAGJAI A KIRÁLY SÁTORA ELŐTT.

SCHULEK FRIGYES SZAJAY IMRÉVEL ÉS STROBL ALAJOS MOLNÁR VIKTORRAL
A LELEPLEZÉS ELŐTT.

A SZENT ISTVÁN-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL.

lyába. Ez mintegy ötven kilométer távolságra fekszik Páristól, a Szajna és Oise megyében (département), egy kies erdőborította vidéken, hol a vaddal telt pagonyok a vadászoknak, egy húsz hold területű tó pedig a halászat kedvelőinek nyújtanak szórakozást. A kastélyt egy Polignac herceg építtette francia stílusban, I. Napoleon bukása után.

En is a környéken nyaraltam és 1869 június havában arról értesültem, hogy Ollivier ismét ott tartózkodik. Bátorságot vettem tehát magamnak, hogy felkeressem, minthogy neki már 1866-ban bemutatott Liszt Ferencz, midőn anyja halála után Párisban járt.

Ollivier csakugyan emlékezett is rám s igen barátságosan fogadott, különösen azért, mert magyar voltam, s mi több, tudtam neki beszélni Deák Ferenczről, kit ő a legnagyobb és legnemesebb jellemű államférfiak egyikének tartott s tart ma is, s kiről a rajongás egy nemével beszél legutóbbi nagy művében. Természetesen bemutatott rögtön barátjának, a házígazdának is, mivel igen hamar összebarátkoztunk.

Először azért, mert végtelenül szerette a zenét. Nem játszott ugyan egy hangszeren sem s nem is énekelt, de a zenét el tudta hallgatni órákig, lankadatlan figyelemmel és gyönyörrel. Itéletében mindig bizni lehetett, s oly megjegyzéseket tett, melyek becüslétre váltak volna a legnevesebb zenekritikusnak.

E mellett volt alkalmunk egymást ki is ismerni azon séták alatt, melyeket a nyár folyamán tettünk. Egyszer többek között elvitt egyik képviselői körútra, melyben meg akarta köszönni újból megválasztását. A választók galyakból emelt diadalkapuk előtt fogadták. Ha ilyenkor a falu bírja (maire) többé-kevésbé sikerült beszédét meghallgatni már feladat volt, a következmények még kellemetlenebbül alakultak. Egy szépen terített asztalon falusi fűszerkereskedésből kikerült cukrozmandula és gyanús színű édes pálinka várta az ünnepeltet. Richard pedig változatlanul mindig e szavakkal utasította vissza a jó szándékkal kínált csemegét:

„Kedves választóim! Önök hallották, hogy nagy betegségből keltem fel, s hogy csak most lábadozom. Így hát nem fogjak rossz néven venni, ha az orvos rendelését követve, tartózkodom minden nyálánság élvezetétől. Higgyék el, a legmelegebb köszönettel veszem szives oszonnájukat. Itt van barátom, — s ezzel reám mutatott, ki mellette ültem, — ő majd kezcint helyettem Önökkel s iszik kedves egészségükre!”

S mit volt tennem, meg kellett innom a kissé hajkenőcs-szagú róza-ligueurt, s le kellett nyelnem az erős állkapczák számára készült dragékat. Megismétlődött ez a ceremónia vagy tizszer. Csak hogy végül Richard alig tudta már nevetését visszatartani, mondókája elmondása közben. Annál is inkább, mert szemben velünk a most már híres Desbrosses festő s egy másik vig fiú ült a kocsiiban, kik szintén osztottak ve-

lem a szerencsében, de nem voltak annyira kitéve a választók figyelmének s így zsebrerakhatták a cukrozmandulákat s «véletlenül» kiönthették a pálinkát!

Szerencsétlenségemre az expedició egy Lognes nevű faluban végződött. Ott nagy díszbéd várt ránk a fogadó kocsiszínjében. Egy temetkezésgylet tartotta rendes esztendi lakomáját. Az egylet már XIV. Lajos uralkodása óta létezik. Célja, hogy egy frank évi tagsági díjért szép temetést biztosítson tagjainak. Ebed alatt a «magyar urat» erősen ostromolták a sok étellel, nemcsak mert oly «messze földről» jött az ünnepre, de mert az elnöknek, Richardnak volt barátja! Csak az mentett meg a végveszedelemtől, hogy volt sok felköszöntés s míg ezekben gyönyörködött a vendégereg, az ünnepelt képviselő agyonpálinkázott és cukrozmandulázott helyettesének alkalmá nyílt megszökni az asztaltól s a szabad levegőn kipihenni a nap fáradalmait.

Már besötétedett, mikor hazafelé indultunk s ha a reggeli utazás a nevetés jegyében folyt le, az estelinek jellege egészen komoly lett, mert Richard azt mondta el, mikép fogadták választói azon szándékának kifejezését, hogy ő hajlandó volna támogatni a császárságot, ha ez kibontja a szabadelvűség zászlóját. Ily nyíltan bevallani új állásfoglalását erkölcsi kötelessége volt, mert mint ellenzéki jelöltet választották meg, s nem szerette volna kitenni magát választói jogos szemrehányásának, ha beleegyezésük nélkül, csak úgy suttymban változtatja meg eddigi nézetét.

Néhány nappal e kirándulás után újabb meghívót kaptam tőle. Arra kért, töltem vele a napot, mert osztrák vendégei lesznek, kikkel egy német fürdőben ismerkedett meg. S valóban, midőn a kastélyba érek, egy tözgyökeres osztrák házaspárt látok magam előtt, a később báróvá s az urakháza kinevezett tagjává lett csehországi nagyiparost, Leitenberger urat nejével. A bemutatkozás valahogy csak ment volna, de azt mindjárt észre vettem, hogy a különben igen kedves hölgy igen ingerülten néz reám. Ebednél ezután ki is tört az éghabórú. Richard a magyarokra találta terelni a beszélgetést. Ezt az alkalmat ezután megragadta Leitenbergerné, hogy elmondja rólunk épés véleményét, melynek alaphangja, két évvel a kiegyezés után, természetesen meglehetősen szenvedélyes volt. En a támadást lehetőleg udvariasan utasítottam vissza, kijelentvén, hogy kár így felhevülnie, mert Deák Ferencz neve kezeskedik a magyarok magatartásáról.

Richardot igen felszélyezte ez a kissé indokolatlan csepapaté s nagyon tapintatosan azt kezdte elmondani, hogy Olliviernek én megszerzettem Deák arczképet ő tőle magától, s hogy barátja nagyon örült az ajándéknak. Ezzel mindhármunk álláspontja világspon körvonala volt s lehetetlenné vált a vita folytatása a heves vérű osztrák hölgyre nézve. Egyéb-

Richardot igen felszélyezte ez a kissé indokolatlan csepapaté s nagyon tapintatosan azt kezdte elmondani, hogy Olliviernek én megszerzettem Deák arczképet ő tőle magától, s hogy barátja nagyon örült az ajándéknak. Ezzel mindhármunk álláspontja világspon körvonala volt s lehetetlenné vált a vita folytatása a heves vérű osztrák hölgyre nézve. Egyéb-

iránt találkoztam vele ugyancsak Richardnál 1881-ben is s ekkor már egészen megszeliült.

A népszerű képviselő, kit választói szívsívósága s kedélyes természete miatt egyszerűen «Möricz úr»-nak hívták, ezután Houdanba vitt, a finom husú baromfiak hazájába, hogy ott segítsek neki, mert egy zeneversenyen kellett elnöknie. A francia községek tekintélyesebbjeiben ugyanis rendszeren van műkedvelőköl álló részű zenekar (fanfares) s ezek vidékeként, egymás közt versenyezni szoktak. Itt összejött harmincznál több ily zenekar s a jury tagjai között párisi zenekritikusok is voltak. Nagy meglepetésünkre a Vitry-le-Françoisi zenekar oly szabatossággal s erélyvel adott elő Meyerbeer híres «Fáklya-táncz»-át, hogy mellettük a többiek játéka egészen elhalványult. Természetesen a legyőzött vetélytársak azt hozták fel ellenvetésül, hogy a győzők között hivatásos művészek is vannak, s hogy így nincs meg műkedvelői jellegük. En ezután azt mondta Richardnak, hogy ne engedje magát megintatni ezáltal az érv által. Műkedvelő az, ki ingyen működik közre valamely előadáson. Ha egy hivatásos zenész jóakarattól felajánlja tudását, ez csak a műkedvelők előnyére lehet, ezért nem szabad ezeket megbüntetni. Ez épen az egyetlen mód a műkedvelő előadások színvonalának felemelésére. Richard érvemet helyesen találta s ily értelemben használta fel befolyását a jury tagjainál, meg a díjak odaítélésénél.

E kis történetecskék együttevő várokozásokon felül erős szálszámú bizonyultak be ismeretségünk bensőbbé tételére, úgy hogy midőn 1869 őszén boldogult atyám látogatására hazamentem, Richard lelkelem kötötte, hogy minél előbb térjek vissza, Párisba s megbízott, hogy tanulmányozzam a magyar politikai viszonyokat, s hozzá számára Magyarországból Franciaországban is alkalmazható eszméket, különösen a választási törvényekre vonatkozólag.

Pestre érvén, egyik első kötelességemnek tehát azt tartottam, hogy haladéktalanul utána nézsek, hanyadán áll nálunk a választási törvény? Ki, ki nem? — erre már nem emlékszem, — de valaki azt mondta, hogy báró Kemény Zsigánál van egy törvényjavaslat, mely a kérdés megvilágítására a legalkalmasabb. Miután a «Zord idők» nagynevű szerzőjével 1863-ban Mainzban és Frankfurtban — a német fejedelmek kongresszusa idejében — több napot töltöttem együtt, vele újból összeköttetésbe lépni csak a legnagyobb örömmre szolgált. Bár rajta a testi és lelki elnehezeds tünetei már akkor is észlelhetők voltak, nagyon szívesen fogadott, s a keresett törvényjavaslatot átánés végett rögtön ki is adta azon feltétel alatt, hogy nála olvassom el. A hozzájárás közben ezután bevezetett házigazdája, Illucz Oláh János, törvényszéki bíró családjába, hova bejáratos volt Szabó Miklós, a későbbi kuriai elnök és Ipolyi püspök is, s hol a háziasszony nagy zenebarát lévén, később igen sok jó estét töltöttem el.

Hogy Richardnak örömet szerezzek, elmen-

A KIRÁLY KÖRÜLJÁRJA A HALÁSZÉBÁSTYÁT.

tem 1870 januárjában Deák Ferenczhez is, s arra kértem, hogy a mint megküldte fényképét Olliviernek, úgy küldje meg — már t. i. általam — Richardnak is, ki irántam oly előzékeny. Az „öreg úr” nem sokat kérette magát, hanem ott tartott magánál, míg látogatói el nem mentek s azután a fényképet sajátkezűleg aláírván, nekem adta látható megelégedéssel.

Én természetesen mindjárt a miniszterium kinevezetése után sürgöny alakjában küldtem el szerencsekívánataimat az új excellenciás uraknak. Jól is fogadtak Párisba érkeztemkor.

Richard szokott jó kedélyével ki is nevetett, mikor «kegyelmes úr»-nak czímeztem.

— Ugyan ne tréfáljon, barátom! Inkább ígérje meg, hogy a jövő héten eljő ebédre édes anyámhoz. Ott fogja találni többi fiatal barátaimat is. Épen jókor jött meg, hogy még részt vehessen ezen a baráti lakomán. Addig is pedig jöjjön el ma este az Operába, a «miniszteri páholy»-ba. Azt hiszem, úgy sem volt még benne.

S ezzel a politikára fordította a beszélgetést, ugyanoly kedélyesen és fesztellenül, mint a millemonti parkban. Este azután eljött az előadás

végén a páholyba is és minden teketória nélkül elvitt a kocsiján lakásomra.

Mindez bízhatatlannak látszó kitüntetés számba ment előttem. Hogy egy egyszerű magyar, 27 éves fiatal ember ily előzékenységre találjon az akkor oly hatalmasnak tartott Napoleon egy miniszterénél, egészen mesészerű volt. Pedig a kitüntetés java még csak ezután jött a kérdéses ebéd alkalmával. Richard özvegy levén, csak legénylakást tartott. Ezért volt az ebéd anyjánál, kire leánya neveltetését is bízta.

A kitűzött estén tehát a Grenelle utca egyik szép házába gyűltünk hét óra felé valami tizenkettőn, mind Richard fiatalkori barátai. Magamat még az utóbbiak közé sem mertem sorolni s ennél fogva csak olyan «lógós barát»-félének tekintettem. S mi történt? A miniszter mint legújabb barátját mutatott be a többieknek s mint ilyet, jobbjára ültetett (A francziáknál a kitüntető hely az étkezésnél a bázsiur és a háziasszony mellett van. Ők egymással szemben ülnek az asztal közepén. A nőtől jobbra ül a társaság legkiválóbb férfitagja s a férjtől jobbra a legtisztelendőbb hölgy.)

Az ebéd a legkellemesebb hangulatban folyt le, melyet az étek s az italok kitünősége minden újabb fogásnál csak növelt. Így értünk el, az idő múlását feledve, — a franczia azt állítja, hogy az asztalnál az ember nem vénül, — egészen a csemegéig. Ez egyik diadala a franczia cukrászatnak. Az asztalon, területéhez képest, lehetőleg sok tányér sütemény (des petits fours) van elhelyezve, melyek a tányérok szerint különböző színűek. Az egyiket például csak zöld, pistache szörppel leöntött cukros falatok, a másikon csak narancs-sárga, a harmadikon csak epres rózsaszínűek ingerlik a szemet, és így tovább.

Midőn már az ebéd e befejezésén is tüleztünk, Richard, hangját kissé felemelve, így szólt:

«Im barátim! Már megettük volna hát az ebédhez tartozó csemegéket. Most már én fogok nektek szolgálni egygyel: nyilvánítsatok egyegy kérését s a mennyire egy franczia minisz-

ter megteheti, meg fogom tenni, szavamra mondom!»

Ez az igazán fejedelmi csemegéje a jelenlévőket egészen mámorossá tette, engem pedig a legnagyobb zavarba hozott, mert ha nekem, mint fiatal idegennek, igényem nem lehetett semmire, másrészt meg bűnnek tartottam volna egy ilyen alkalmat úgy szalasztani el, hogy ne legyen előnyére senkinek. Szerencsére Richard a mellette balra ülő barátját szólította meg először s így nekem időm volt meggondolni a gondolókat.

A kívánságok a legkülönbözőbbek voltak. Leclerc elsőosztályú sous-préfet akart lenni; Kratz, a legutolsó strassburgi franczia polgármester fia, a számvevőszék bírójává kívánta magát kineveztetni, a hol már egyébiránt alkalmazva volt; Ehrler, a legnagyobb párisi kocsi-gyárosok egyike, a becsületrend keresztjét kérte és így a többiek sorban.

Miután Richard mindenkinek megígérte kérését teljesítését, végre hozzám fordult:

— Hát Ön mit akarna, barátom?

— Engedje meg miniszter úr, hogy mindig beereszszem hozzá! — volt halk hangon adott válaszom.

— No ez igen hamis kérés! A legszerényebb s a legnagyobb! Mert míg a többiek megelégedtek egy kéréssel, Ön ezen egy kérésével száznak nyit ajtót! De megígértem teljesítését s így szívesen megadom, mert meg vagyok győződve, hogy nem fog visszaélni az engedéllyel!

És valóban így is lett. Midőn a legközelebbi alkalommal a miniszteriumba mentem, Richard kijött velem az előszobába s a két «lánczos» ajtónállónak ezt a parancsot adta:

— Látjátok ezt az urat? Ha ide jön s velem beszélni akar, mindig be kell bocsátani hozzám!

Ez a kiváltság nem maradt titok barátaim

STROBL ALAJOS MAGYARÍZZA A KIRÁLYNAK A SZOBOR RÉSZLETEIT. — Balogh Bezső fényképe.

előtt. Nagyon örvendtem, ha egyiknek vagy más-
sáknak szószólója lehettem a miniszter előtt. Így nyerték el a becsület-rend lovagkeresztjét Leconte de Lisle és Lemoyne költők. De legkülönösebb volt a most már igen tekintélyes állású Lafenestre akadémiai tagnak, a Collège de France tanárának esete. Ő tollán kívül más-

sal nem birt, de már akkor eléggé ismert tehetség volt. Róla rögtön gondoskodni annál inkább kellett, mert már tárgyalást folytatott egy romániai családdal egy nevelői állás ügyében, a mi Franciaországból eltávolította volna őt s műkritikusi pályáját bizonyosan lehetlenné teszi. Róla tehát gyakran beszéltem Richard-

A KIRÁLY KILÉP SÁTRÁBÓL.

A SZENT ISTVÁN-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL. — Jelfy Gyula fényképe.

A LEPEL LEHULLÁSA UTÁN. — Kallós és Sorger fényképe.

A SZENT ISTVÁN-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL.

A császár terme.

nak, ki meg is ígerte, hogy szerez neki valami állást.

E feladat megoldása könnyebbé vált akkor, midőn a plebiscitum alkalmazása miatt a miniszterium néhány tagja lemondott és Olivier Richardt bízta meg a közoktatásügyi tárca ideiglenes vezetésével. Ez utóbbi hatáskörében talált is egy kis helyet Lafenestre számára. Erről a miniszterelnök egy estélyén tudósított éjfél felé, magához rendelve barátomat másnap délutáni egy órára. Úgyde Lafenestre nővérénél volt Orleansban s így őt csak sürgöny útján idézhettem Párisba a kívánt időre.

Meg is érkezett dél felé s én újra elmondtam neki először a miniszter ikenetét. Így hát egészen biztosra ment a kihallgatásra. Azonban egy óra után alig néhány perccel lakásomba, mely a miniszteriumtól nem messze volt, Lafenestre barátomat látom lehorgasztott fővel újra betoppanni. Kétségbeesetten mondta el ekkor, hogy a miniszter főtitkárhoz küldték be, ki azt állította, hogy a dologról mitsem tud, s hogy a miniszterhez most nem lehet bemenni, mert el van foglalva.

Ily megalázó meghazudtolást természetesen nem dughattam zsebre. Vettem kalapomat s elcsüggedt barátommal egyenesen a miniszterhez mentem, kilhez azonnal beeresztettek, mint rendszeren. Midőn dolgozószobájába értünk, épen a főtitkár társaságában találtuk. Én röviden bemutatam barátomat, kit Richard jóakarólag fogadott s kívül kiment a dolog megbeszélése végett a miniszterium kertjébe.

Alig hogy betette az ajtót, a főtitkár indultosan reám förmedt, kijelentvén, hogy így nem lehet a közügyeket elintézni, ha a miniszter barátai mindenbe belekotnyeleskednek! Erre én egészen hidegen azt feleltem, hogy én csak a miniszter parancsát teljesítettem, mert ő kívánta, hogy barátom felkeresse. Ezt annál inkább tehettem, mert Lafenestre olyan ember, ki csak becsületet fog szerezni a miniszter kinevezésének. A főtitkár mindez nem csillapította le; még dohogott, mikor Richard visszajött barátommal, kijelentvén, hogy az ügy el van intézve egyelőre, míg jobb állást nem tud adni az erre oly nagyon érdemes fiatal embernek. E bizalmas véleménye általános visszhangra talált s mindenki szerencsét kívánt a miniszternek e tapintatos választáshoz, melyet a főtitkár bizonyosan csak azért ellenezett, mert volt valami pártfogója.

Szóval Gambettának nagyon igaza volt, midőn ez idő tájt a törvényhozó-testület palotájában így szólt Richardhoz: „Miniszter úr, ha minden bonapartista oly kedves ember lenne, mint Ön, akkor keresetet vehetnénk a francia köztársasági pártra!”

De közbe jött az 1870-iki háború, a császá-

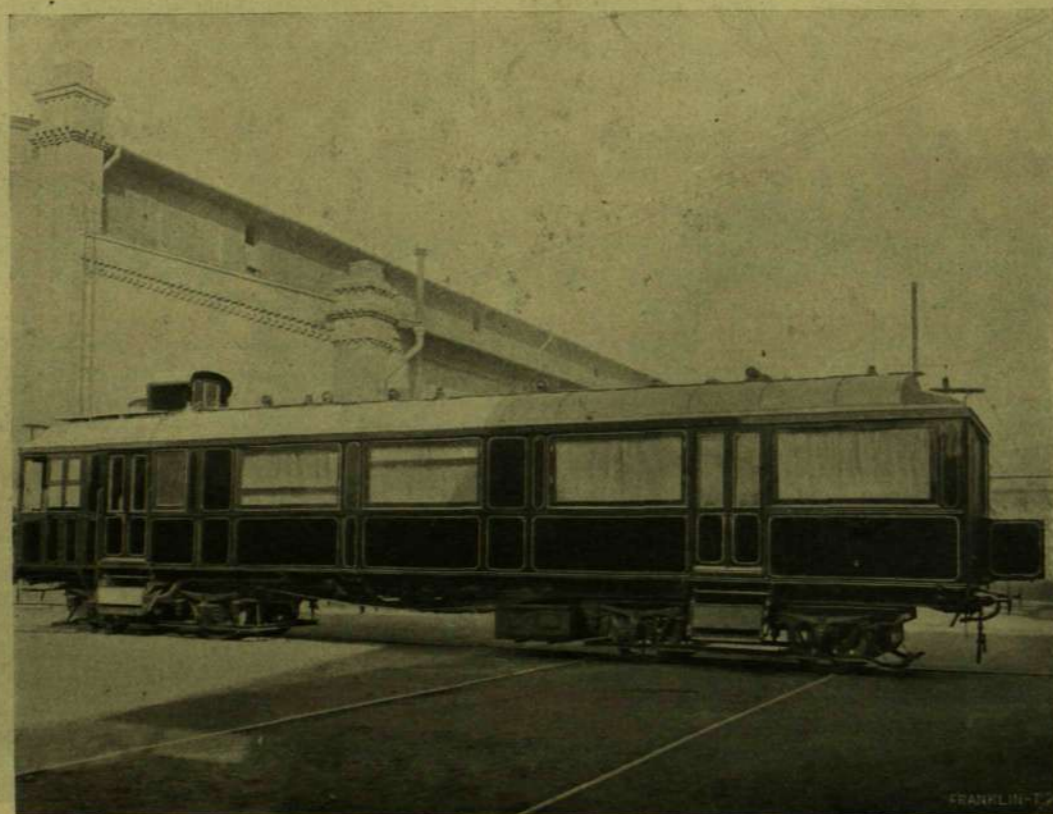
ság összeomlott, a commune felégette a Tuileriák palotáját, Richard 1888-ban meghalt...

Hálás emlékekben azonban még elevenen él képe azon embernek, ki jó- és balsorsban egyazon melegséggel szorította meg kezemet mindig, s kiben a francia előzékenység, szeretetreméltóság és jóindulat tökéletes egészszé olvadt össze. Bertha Sándor.

AZ OROSZ CZÁR MOTOROS SZALONKOCSIJA.

Készült a budapesti Ganz gyárban.

A magyar gépipar rohamos fejlődése, térhódítása a legszámottevőbb bizonyítéka annak, hogy erős akarattal, szaktudással és természetesen kellő vállalkozási szellemmel lehet teremteni magyar ipart, s nemcsak kiszoríthatjuk az idegen gyártmányt, hanem messze az ország határain túl is versenyképessé tehetjük iparcikkeinket.

A kocsi külseje.

AZ OROSZ CZÁR MOTOROS VASUTI KOCSIJA, MELYET A BUDAPESTI GANZ-GYÁR KÉSZÍTTET.

Alig négy éve, hogy a budapesti Ganz-féle vasúti kocsigyárban elkészült az első motoros vasúti kocsi, mely az „Alföldi első gazdasági vasút” keskenyvágányú pályáján Kovácsháza és Csaba között, a kezdet nehézségeivel küzdve tette meg próbamenetét. Számos ellenvetés, kicsinylés dacára, mondhatni lépésről-lépésre kellett néhány erős meggyőződésű, kitartó szakembernek a géberendezés hibáit, kezelésének nehézségeit megismerni és kiküszöbölni, míg végre 1903 márciusában az akkori kereskedelmi miniszternek egy próbameneten már meglepően szép eredményt mutathattak be.

Azóta rövid három év telt el, s ma már több mint száz Ganz által készített motoros kocsi van üzemben, részben hazai vasutakon, részben Németországban, Szerbiában, Bulgáriában, Romániában és Oroszországban. Sőt nemrég szállítottak egyet Franciaországba és Angliába, hol próbameneteket tartottak vele, s azután elküldték az Ozeánon át rendeltetési helyére, Floridába.

Az összes eddig gyártott motorkocsik között azonban legérdekesebb az orosz czár szalonkocsija, mely most készült el, s mielőtt útnak indították, szakkörökben általános érdeklődés tárgya volt.

A czár a kocsit főleg vadászkirándulásai alkalmával fogja használni, mikor a Szentpétervárhoz közel fekvő vadászterületeit keresi fel.

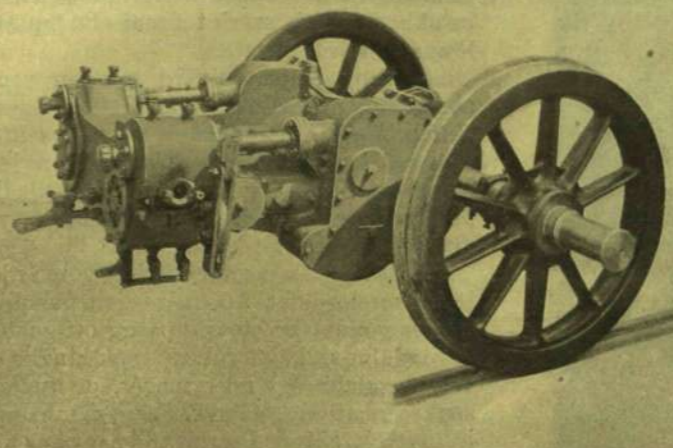
A kiváló ízléssel és gondval berendezett 17 méter hosszú kocsi legnagyobb részét a hatalmas tükörablakkal ellátott terem foglalja el, melyben a burtozat kényelmes bőrkarosszékekből, pamlagból, asztalokból, egy kis sakkasztalkából áll.

A falak mahagoni fából készültek művészi faragásokkal és értékes berakott munkákkal. A mennyezet halványkék selyemszövetvel van bevonva, s ugyanilyen színűek a függönyök és a dúsán himzett draperiák.

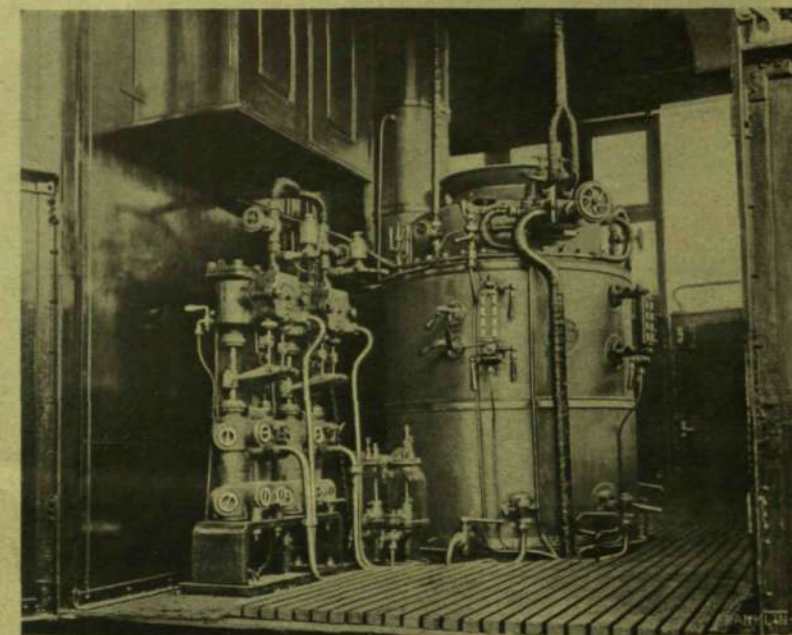
A czárnak külön dolgozószoba áll rendelkezésére íróasztallal, ehhez való karosszékkel és chaiselongueal. A falak és bútorok szintén mahagoni fából készültek, s a kárpitok és szőnyegok alapszíne világoszöld.

A mennyezet művészi faberakású képei a béke és háború allegorikus alakjait ábrázolják gyöngyház és ezüst díszítéssel. A dolgozószobából nyílik a legnagyobb gondval és kényelemmel berendezett mosdóhelyiség, hideg- és melegvíz csapokkal. Ugyanilyen mosdó van a terem mellett is a kisérlet részére.

A szolgaszemélyzet és podgyász szintén külön helyiségben van, míg a kocsi elejét a kocsi vezető állás foglalja el a kazánval és szivattyú-

A MOTOR.

A GŐZFEJLESZTŐ.

AZ OROSZ CZÁR MOTOROS VASUTI KOCSIJA.

berendezéssel, mint azt egyik képünkön bemutatjuk.

A kocsi tetején kiemelkedő figyelőkonyhóban állandóan egy ór ül, kinek kezeügyében van a kézi- és légfék, sőt a gőzelzáras is, azonkívül szocsövön bármikor beszélhet a kocsi vezetővel.

Legérdekesebb azonban a kocsi végén levő ládaszerű kis perron, melyben egy fegyveres kozák fog állni, megfogódva a kocsi falára erősített fogantyúban oly módon, miként a diszhintókon a lakajok állanak a kocsi felé fordulva. Ez a katona állandóan benéz a terembe, mintha csak az lenne a feladata, hogy a czárt a kisérlet tagjaival szemben is őrizze.

A kocsi 75 kilométer óránkénti sebességgel járhat és két 50 lóerejű gőzmotor hajtja, melyek a kocsi alatt az első forgóváza vannak beépítve olyképen, hogy egymástól teljesen függetlenül hajtának egy-egy kerékpárt.

Kezdetben csak egy motort alkalmaztak a motoros kocsikhoz, később azonban a sebesség fokozása végett kettővel tettek kísérletet, mely fényesen bevált.

Képünkön látható, hogy mily csekély helyet foglal el egy ilyen motor, mely minden mozgó alkatrészével egy teljesen csukott és olajjal töltött öntöttvas burokban van elhelyezve. Forgószáma percenként 600—700, s épen e nagy sebessége által és a motor és tengely közti fogaskerek áttétel segítségével képes e kis gépecske ily nagy erőt kifejteni.

A gőzfejlesztő részére szintén csak kis hely kell, mert átmérője alig valamivel több egy méternél. Legtöbbször egy töltő-kályhához hasonlítható, a mennyeiben felül egy tölesér alakú nyíláson át rakják be a tüzelőanyagot. Miután csak igen kevés víz fér el benne, s még e víztéren át is 1170 kis tűzeső vezet a meleg, 40 perc alatt hideg vízből 18 légkönyomású gőz fejleszhető körülbelül 25 kg. faszén- vagy koksztüzelés mellett.

A motor és gőzfejlesztő teljesen hazai anyagból a m. kir. államvasutak gépgyárában készült, hol mindent elkövetnek, hogy ezen gépeknek szerkezetét minél inkább tökéletessítsék.

Néhány év előtt még a mi szakembereink mentek külföldre e kérdést tanulmányozni s ma már sűrűn jönnek hozzánk a külföldiek ez ügyben tapasztalatokat szerezni.

A Ganz-gyár a czári kocsit a milánói világkiállításra akarta küldeni, azonban az orosz kormány határozottan ellene volt, mert a czár már szeretné használni. Jelenleg a kocsi a határon van, hol a kerekeket az orosz vasutak szélesebb nyomtávjának megfelelőleg átserelik s aztán útnak indítják Szentpétervárra.

Szieberth Imre.

KOSSUTH-VÉR.

A magyar faji és őspolgári erényeknek nem egy tündöklő példája sugárzik még élénk régi iratokból. Milyen inkarnációja volt a régi magyar asszony a galambszívűségnek és a törhetlen erélynek, a józan okosságának és aczélos akaratának, nem csak egy özvegy Drugethné példája mutatja, a ki Ungban — mint fia gyámja — a főispáni tisztet is méltón töltötte be, hanem egy sokkal egyszerűbb név is, a Szür (Szür) Mártonné, Kossuth Juliánné.

Zsibongó, élénk képe volt a XVIII. században a pesti Dunának. Hajók, tutajok, talpak uszkáltak le és fel, melyek gyümölcsöt, deszkát, hagyományt hoztak magukkal Komáromból, deszkát Ráczkevérről, bort, meszet Szent-Endréről, edényt Verseczről, szalmát Soroksárról. Nagy, erős lovak inok szakadtig vontatták itt is, ott is felfelé a Dunán a megrakott hajókat, elől lóháton, kurta pipából eregetve a füstöt és káromkodva a hajósmester, a mint kurjongatva nőgatta embereit. Sokszor a kötél elszakadt s a hullámok visszasadorták a terhes hajót, neki a hajóhidnak, mely nyikorogva lódukt meg helyében a közepén álló Nepomuki Szent János

szobrával,* de a vontató köteleket hamar összebogozták s folyt tovább a munka ember és állat összeroskadásáig.

Így kereskedtek éveken és éveken át, így halmozta bankót bankóra a híres komáromi hajós-dinaszták, a Csepiek, Kanarisok, Madaryak, Pestiek, Domankosok, Lipóthok, Matlekovicsok. De egy se járta sűrűbben Pestet, mint Szür Márton uram, egy se gyarapodott szebben és biztosabban, mint ő. Csak hogy ehhez olyan tűzről pattant menyecske is kellett, mint a milyen Szür Márton oldalán az ő hű párja és élettársa: Kossuth Julianna volt. Nem volt az a ravasz pesti görög kalmár, a ki túljárt volna a Julis asszony eszén. Maga volt ő a maga prókátora, s bár még a nevé sem tudta aláírni, szállítási üzleteiből kifolyólag bonyodalmak pörökét folytatott a legtekintélyesebb pesti görög kereskedő-házak, egy Pondika és Popovics ellen, melyeket rendre meg is nyert, úgy hogy ezekre rúgó követeléseit forogtak meg a pesti úrbéri hivatalban, mint letéti helyen.

Szóval asszony volt a háznál Kossuth Ju-

* E lap 18-ik számában részletesebben is szölvnt e szoborról, mely mint kevesen tudják, ma is fennáll, még pedig az Eötvös-tér 2. számú Sárkány-féle ház udvarán.

ÁRVIZ A JÓZSEF FŐHERCEG TELEPEN.

A RÁKOS-SZENTMIHÁLYI FELHŐSZAKADÁS.

FUVAROS-UDVAR.

hanna, úgy hogy mikor egy szép napon Márton gazda örökre bucsút mondott az árnyékvilágnak, azzal a tudattal hunyhatta le haló szemeit, hogy serdületlen egyetlen fiát jó kezekre hagyja; nem vész el a becsületesen szerzett gazdaságból egy járomszög se. Pedig elegendő lestek rája. Emberek, a kiket szorultságokban becsülettel kiségitett Szür uram, most hogy árván hagyott özvegyével álltak szemben, felelték minden adósságukat, letagadták volna még azt is, hogy pénzt láttak valaha.

Így tett Pál János is, egy komáromi gazdaember, a kinek Szür Márton pénzt kölcsönzött egykor, most pedig tudni sem akart róla, vagy egyre halogatta a fizetést. Szegény kesergő özvegynek hány álmatlan éjszakát okozott a nehéz gond s az emberék rőszasága, hányszor furdalta önvád a szívét, ha egyetlen János fia kifáradva a hanczurozásban, ölébe hajtotta fejét s ő selyemszöke fűrtjeit simogatta. Úgy jött neki, mintha őt károsította, őt kisebbitette, lopta volna meg.

No de ne féltsük mi Szür Mártonét, mert ő sem esett ám feje lágýára. Megmutatta azzal, hogy mikor egyszer csak Pál János hogy, hogy nem, azt a megbízást kapta Russay József, Szarka János és Gercsényi József komáromi lakosoktól, hogy 247 ft ára káposztát vásárol-

GYEREKKOCSI AZ ÁRBAN.

TATAROZÁS.

A RÁKOS-SZENTMIHÁLYI FELHŐSZAKADÁS. — Balogh Eszöz fényképel.

jon össze s ezt a pesti Lípót-vásáron közös haszonra adja el, mint a villám termett ott Szür Mártonné, végrehajtást eszközölt ki követelésére s a kiküldött városi személy, Boráros uram komoly, hivatalos asszisztálásával foglalás alá vette az egész hajórakomány káposztát mind az utolsó főig, nagy szenzációjára a Dunaparton összesereglett vásáros kofáknak s egyben kitűzette rá a «scheda venditionis»-t is, a mi az akkori szokás szerint a mai «Budapesti Közlöny»-t helyettesítette.

S bizony hiába volt itt minden reprezentáció, igénypör és előterjesztés. Egyességre kellett lépnie Pál Jánosnak, hogy Kossuth Julis asszony megtarthatja a készpénzben lefoglalt 50 frotot, a káposztát pedig közösen eladják s a befolyó pénz első sorban Szürné asszony kielégítésére fordítatik.

Eddig minden rendben is lett volna, de most jött a sorsfordulat. A tavasz ezis pokolian furfangos gondolatra jött. Napestig ott gubbasztott háromlábú székén s fünek-fának kínálta árúját, vagy legalább úgy tette magát, de tudja Isten, senki sem állott kötélnek. Pedig már az izzadság is folyt a Pál János homlokáról nagy buzgólkodásában, de még egy tengerinyúlak való káposztalevelen sem tudott túladni. Az emberek mosolyogva haladtak el mellette, szemébe is nevettek s otthagyták a faképnél. Soha, mióta az édes torzsjú zöldséget Káp vezér behozta az

országba, a «Hármas Kis Tükör» tanúsága szerint, olyan drága káposzta nem fordult meg a pesti piacon. Mikor aztán a nap eredmény nélkül telt el s estére kelve hűs szél bodrozta a Dunát, s kigyúltak itt is, ott is a bárkák piros lámpásai, Pál János a markába nevetett, nesztelenül eloldotta a hajókötelet s azzal usgye, neki vágott a Dunának, még bucsút sem mondva a kapufélfának.

Csak hogy szerencsére Szür Mártonné is megneszelte a dolgot. Hajóra ülni, felverni a kormányost éjjeli álmából s azzal a szökevény üldözésére kelni, egy pillanat műve volt. Akkor aztán megindult a hajó, Nelson nem üldözhetette volna jobban a francia armadát. A bátor asszony fejkendőjét el-elkapta a szél, de azért maga is a kormányrúdozást s a gömbölyű karja minden izmának megfeszítésével dolgozott. Utol is érte a menekülő hajót valahol Dömsödön s nagy diadallal hozta vissza az elrabolt portékát. Pál János most már könyörgésre fogta a dolgot, s az asszonyszív nem boszúálló, Szür Mártonné megelégedett jogos tulajdona visszaszerzésével, nem bántotta tovább esalárd adását.

Így tudta védeni a magyar asszony a maga jussát a régi patriarkhális világban. Vajjon ne tudnák-e megvédeni vérei a magyar nemzet erkölcsi és anyagi javait ma, százötven év múlva!

V. S.

A HÉTRŐL.

A fiatal Ház. Ez a mostani képviselőház, nem hiába egy helyreállított becses harmónia levegőjében született, harmóniát mutat minden tulajdonságában. Új Ház lévén, ime egyben fiatal is. Mintha a nemzet ezzel is meg akarta volna mutatni akarát a megújulásra és szakító hajlandóságát a régivel, a fiatalágnak olyan tömeget árasztotta a törvényhozó munka csarnokába, hogy a parlamenti munka egy számának a sikere máris föltétlenül biztosítva van. Ez pedig a képviselők piknikje. Kétséget se szenvedhet, hogy ez a mulatság nagyszerűen fog sikerülni a következő farsangon. Bizonyos az is, hogy a hölgykarzat jegyei még kapósabbak lesznek, mint voltak azelőtt. Harmincz esztendő óta nem sugárzott a fiatalágnak akkora tavaszi melege a törvényhozás sokadalomból, mint mostan. A mi, ha hiba is, a legkisebb hiba, mert minden nappal egész bizonyosan fogy. De talán nem is hiba. Ha ezek a fiatal honatyák ilyen nagy igyekezettel siettek a fórumra, bizonyára azért eselekedtek, mert érzik magukban, hogy vannak tulajdonságaik, a melyeknek itt van a méltó helye. És nemcsak maguk érzik, hanem okvetlenül meg is győztek róla egy esomó embert, hiszen a mandátumot tudvalóleg a választók adják. És a kinek adják, bizonyosan tudják, hogy mi okon és mire építve

SZAPPANOS ISTVÁN, A KÉPVISELŐHÁZ KORELNÖKE AZ ELSŐ ÜLÉSÉRŐL JÖVET.

JUSTH GYULA A KIRÁLYI VÁRBA MEGY.

AZ ÚJ MAGYAR DARABONT-TESTŐRÖK.

AZ OSZTRÁK DARABONT-TESTŐRSÉG A BUDAI VÁRBAN.

AZ ORSZÁGGYÜLÉS MEGNYITÁSA.

adják neki. Egy nemzet tanácsának mindenestre szüksége van a haladott kor higgadtságára, a tapasztaltság bölcsességére és a hűvösen látás mérséklő erejére, de a nemzeti munka műhelyének szüksége van a fiatalok buzgóságára, meleg lelkesedésére és fáradatlan izmaira is. Már csak azért is, hogy az öregeknek legyen mit irányítaniuk és mérsékelniük. És ha sokan jöttek is a fiatalok: megmaradtak szép számmal az öregek is, a kik szívesen kell, hogy lássák gyülekezniük ezt a megújulást. Nem is lenne az helyes dolog, ha minden parlament öregebbnek festene az előtte valónál. A megöregedés csak a mulandóság tulajdonsága: egy nemzet életéhez pedig nem férközhetik hozzá a mulandóság, mert a nemzet földadata az, hogy örökkévaló legyen.

Tiltott fényképezés. E héten a külföld néhány illusztrált lapja fényképmásolatokban mutatta be olvasóinak az orosz duma megnyitását. E képeken nem csak a képviselők voltak láthatók, a mint a csári palota nagytermében összegyűltek, hanem látható volt maga a császár és a császárné is, az udvari méltóságoktól és palotahölgyektől körülveve. A képeket nem mutatjuk be az olvasóink technikai okok miatt, a mennyiben a reprodukció nagyon elmosódnék a «Vasárnapi Ujság» szokott papírosán, de megjegyezzük azt a tényt, hogy abban az ünnepélyes pillanatban, midőn a császár megnyitotta az első orosz országgyűlést, szabad volt bevinni a fényképező gépet

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME MÁJUS 22-IKÉN, A JOBBOLDALRÓL NÉZVE.

a trónterembe. A minden oroszok czárját pedig erősen őrzik; féltik a szellőtől is, oltalmazzák sokkal ártatlanabbnak látszó eszközöktől, mint a minő egy ilyen gép, a melyet azonfelül egyenesen a lefotografáló személy irányába kell beigazítani.

S eszünkbe jut, hogy minálunk is most nyitották meg az országgyűlést, és hogy a mi udvari méltóságaink alighanem felségsértési kísérletnek vették volna, ha ez alkalommal a trónterembe valaki fényképező géppel bátorodik. Nem a miatt, mintha királyunk személyét kellene féltetni. Mindenki tudja, hogy Magyarországon szabadabban járhat a magyar király, mint a világ valamennyi államfője a saját népe között. Le is lehet őt fényképezni, mikor nyilvános helyeken megjelenik. Lefényképeztek többen most is, midőn a Szent István szobrának leleplezésekor megjelent, s ily felvételeket lapunk mai számában is láthat az olvasó. Csak a saját palotájában féltik őt a fényképező géptől. Mert féltik e géptől — elég különös módon — magát a palota belsejét is. A pusztá falakat, meg a bútorokat. Nemrégiben a palota újon átalakított termeit akarta lefényképezni egyik fotografusunk, s egész a főudvarmesteri hivatalhoz utasították, hogy megkaphassa az ehez való engedélyt. Bizony nyál semmi más okon, csak a spanyol etikett miatt. Pedig immár maga a spanyol király is oly nagyon szívesen keresi az alkalmakat, a mikor lefényképezhetik.

*

A műbandérium. A magyar bandérium odalent a szűzmagyar rónán, egy csapat magyar lovaslegény lengő fehér gyolcsban, nemzetiszín zászlót lobogtatva, bizony gyönyörűséges látvány. Nagyon érthető, ha a maga élére kívánja minden diszmenet, ünnepi fölvonulás. A budapesti képviselőválasztások most lezajlott napjaiban idefönt a főváros utcáin is fölött egy pár bandérium. Egy-egy had pruszlikos lovaslegény végigcsatogott az aszfalton. A látvány kétségtelenül lelkesítőnek volt szánva és azért kívánom, hogy a jó Isten csak a szándékát vegye majd tekintetbe azoknak a derék uraknak, a kik a főváros közönségének szórakozta-

tására ezeket az állítólag népies spektakulumokat rendezték. Mert különben erős rovás kerülne a teherlapjukra. Láttam egy ilyen fővárosi bandériumot és szakasztott az az érzésem támadt, mint mikor magyar tárgyú idegen regényben annak a leírását olvasom, mint veri a puszták fia, a villogó szemű Pischta markolatig éles fokosát a csapodár Panny szívébe. Sőt az érzésem ennél még boszúsabb és fájdalmasabb. Mert ha egy idegen furcsákat ír rólunk, ezt magyarázza az idegen volta. De Budapest Magyarország fővárosa lenne: hol keressem tehát a magyarázatát annak, hogy mikor ebben a városban magyar dolgot produkálnak, az orfeum deszkáiról veszik hozzá a modellt? Mert olyan magyar parasztleányt, a milyenek ezekben a pesti bandériumokban a lovak hátán tarkállanak, Magyarországon csak az orfeumok színpadjain, meg Ósbudavárában találhat az idegen, ha esztendőn át kutat is a Kárpátoktól az Adriáig. A mi ezeken van, az nem népviselet, hanem kosztüm, tele riktó kis rojtos merényletekkel a magyar népviselet eszthetikája ellen. Ha Berlinben vagy Szentpétervárott rúkkol ki az utcára egy ilyen «magyar bandérium», lelke rajta! De Budapestén mégis gondolhatna rá a nagyrédmű rendezőség, hogy ebben a városban akadhatnak olyan emberek is, a kik láttak már magyar népet és tudják, hogy se zöld kivarrású fehér mellényt, se borjuszájú piros inget magyar parasztleány sehol nem hord ebben az országban. Az igaz, hogy a magyar parasztleány plajbászt se dug a file mögé, a hogyan ezt egy kegyetlenül fölpántlikázott pesti napidíjas banderistán láttam. Egy ilyen «magyar bandérium» Magyarország fővárosában egyenesen sértő, mert a magyar népviselet legalább ebben a városban nem lehet *exotikum*, még ha a tanulmányozására a rendezőknek olyan messzire kell is fáradniok, mint Rákospalota.

*

A héj. A héj-mizeria budapesti specialitás és azok közül való, a melyekre semmi okunk sincs büszkén lenni. A héj maga a gyümölcs-szezon szerint változik, néha narancshéj, máskor meg dinnyehéj, de állandó vonása a karak-

terének az, hogy lehámozzák valamiről, azaz kirágyák belőle a belet s vidám könnyelműséggel hajigálják el az utcán. Így azután a budapesti utca burkolata olyan, mint a rendetlen ember szakála: le lehet róla olvasni, mit eszik ez a város. Ez az őszinteség azonban se nem gusztusos, se nem egészséges. Az automobil ellen folytonosan zúg a panasz, hogy sok szerencsétlenséget okoz: de bátran tarthat az ember minden fogadást, hogy nem üt el félannyi embert, mint a hány lábtörést meg fizamodást az eldobált narancshéj, almahéj, meg dinnyehéj okoz Budapestén. Pedig az automobil meg a villamos vasút, ha szerencsétlenség jár is néha a munkájával, hivatást teljesít, szolgálatot végez, míg az eldobált narancshéj meg dinnyehéj egész működése abban merül ki, hogy valaki esetleg megesszük rajta és kitöri a bokáját. Hogy ezenfölül még a levegőt is rongja, az enyhítő körülménynek bizonyára nem tekinthető. Ilyen körülmények között nagyon érthető, ha a hatóság folyton kénytelen *héj-rendeleteket* kiadni a polgárság lábának védelmében. Ez dicséretes dolog, de épen a rendeletek folyton való megújításának szüksége mutatja, hogy nem megoldás. A megoldása a héj-mizeriának az lenne, ha gondoskodnának róla, hogy *hová lehessen dobni* azt, a mit az utcára dobni *nem szabad*. Mert enni annak is kell, a kinek nincsen ebédlője.

A KIRÁLYI VÁRPALOTA ÉVFORDULÓJA.

Budapest, május.

Magyarország legnevezetesebb és legnagyobb jelentőségű épülete, a budai várpalota felépítése tervének most van kétszázadik évfordulója. A mohácsi vész után Budavára török kézre került s másfél századnál tovább tartó ideig állandó romlásnak volt kitéve. A törökök kiűzése után harmincz év múlva is alig épült lakható hely a teljesen feldúlt vár környékén s csak 1706-ban rendelte el az udvar a helyreállítási munkálatok megindítását. A kurucz mozgalom azonban megakadályozták az építés kezdetét, úgy hogy 1715-ig csak a hadászati szempontból legszükségesebb tatarozásokat végezhettek.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME MÁJUS 22-IKÉN, A BAL OLDALRÓL NÉZVE.

A szatmári béke után helyreállt a nyugalom egyideig az országban s négy év múlva, 1715-ben *Regal* budai várparancsnok felsőbb utasítás folytán megkezdte a várerődítmények építését. Munkájának azonban felég sem juthatott, mikor áthelyezték várparancsnoki minőségben Péterváradra s ezzel az építkezések is harmincz évig abban maradtak. *Mária Terézia* alatt került ismét napirendre az építés ügye gróf *Grassalkovich* Antal ajánlatára, minek meg is lett az az eredménye, hogy *Mária Terézia* gróf *Grassalkovich* Antalt és gróf *Pálffy* János nádort bízta meg a munkálatok elintézésével és ellenőrzésével.

Pálffy nádor nyomban körleveleket bocsátott ki és a törvényhatóságokkal, városokkal örvendezve tudatta a királyné elhatározását, melynek megvalósítására a vármegyék áldozatkészségét is igénybe óhajította venni. A felhívásnak csakhamar igen szép eredménye lett. A vármegyék, városok és községek együtt is, külön is tekintélyes összegeket adományoztak a várépítés céljaira. Felterjesztéseikben pedig sürgettek a többször megkezdett, de mindig félbeszakadt építkezések megkezdését. A munkához ekkor újra hozzáfogtak s 1749-ben, május 13-ikán, *Mária Terézia* születése napján nagy ezereimonok között végbement az alapkövetélti innepély. A királynő személyes jelenléte is kiállításba volt helyezve, de elmaradt, minek folytán az ő távollétében tartották meg az ünnepélyt, mely a Mátyás-templomban bemutatott hálaadó istentisztelettel vette kezdetét. Mire végeztével az összes világi és egyházi főméltóságok, továbbá a vármegyei küldöttségek részvételével megindult *Althán* Mihály Károly váci püspökkel élén a körmenet és harangzúgás, ágyúlövés között folytatódott, míg az ezekre növekedett tömeg a megjelölt helyre ért. Itt a magukkal hozott alapkövet és ereklyéket a váci püspök megáldotta és az előre készített üregbe helyeztette.

Ebben a pillanatban a bástyákon felállított ágyúk egyszerre eldőrdültek s háromszor egymásután impozáns üdvözlést adtak, melyet százegyszer még megismételtek, míg a templomban az újra megkezdett szertartás tartott.

Az építkezések ezután rohamos erővel folytak, de egy év múltán ismét abbanmaradtak a Nagy Friggyessel vívott háborúk miatt, melyek a kincstárt nagyon kimerítették. Pénz sem volt elegendő, úgy hogy a vármegyékhez újból és újból kellett felhívásokat intézni az adakozások érdekében. Hosszas szünetelések után 1769-ben végre teljesen készen voltak a munkálatokkal, melyek *Hillebrand* főmérnök költségvetése szerint 402,649 forintba kerültek. 1769 október 15-ikén, *Mária Terézia* királynő nevenapján tartották meg országos ünnepély keretében a felavatási szertartást, melyre *Mária Terézia* ezúttal sem jelenhetett meg, hanem *Grassalkovich* képviseltette magát. *Migazzi* bíboros szentelte fel a kápolnát és ő intézett nagyhatású beszédet a közönséghez. Érdekes azonban, hogy az uralkodókjódon keresztül nem vették igénybe a királyi palotát.

Kétszáz év óta nem látta maga körében 1551-től kezdve a főváros a magyar uralkodó királyi párt s mikor 1751 augusztus 4-ikén *Mária Terézia* férjével Pestet meglátogatta, nem a királyi várban, hanem az egri érsek rezidenciájában szállottak meg. Mihelyt elkészült a királyi palota, az angol kisasszonyok költöztek bele, 1777-ben pedig az egyetemet helyezték el benne. Később katonáknak vált lakhelyévé, tekintve, hogy az uralkodók nagyon ritkán fordultak meg a fővárosban s a rendes látogatásokat az országgyűlések alkalmából nem Pestre, sem Budára tették, hanem Pozsonyba, mint a hol a rendi országgyűlések állandóan székelték. 1790-ben a királyi várpalotán újabb változtatásokat eszközöltetett *II. József* császár, ki az addig egyemeletes épületet kettőre emeltette. Ebben az alakban állottak fenn egyes részei az újabb időkben eszközölt változtatásokig. 1849-ben a várpalota is sok sérülést szenvedett, de az ötvenes években nagy költséggel újra hozzáfogtak a vár restaurálásához s a második emelet Dunára néző főhomlokzatát harmadikkal is megtoldották. A várhagy két oldalán húzódó kerteket *József* nádor létesítette, de *I. Ferenc* József alatt nyerte teljes rendezését azzal a kétféle és kétszáz ezer forint befektetéssel, melyet *Ő Felső* a Várkert szépítésére

és a vele összefüggő 310 méter kiterjedésű melléképületek létesítésére engedélyezett.

Újabb változtatások következtek be az *Ybl* Miklós által készített és *Ő Felső* által 1883-ban elfogadott tervek alapján, melyek a királyi palota kibővítését és teljes újjáalakítását eredményezték. *Ybl* tervei révén a királyi palota a budai oldalra terjedő részekkel lett egybekapcsolva s a befektetett 6—8 millió költség valóságos tündérbhelyé városszólta a királyi palotát és környékét, melyek az *Ybl* tervei nyerték mai alakjukat. *Háromszáz* szobája van ma a budai királyi laknak s ezzel a hazafias áldozatkészségével elérte a nemzet, hogy mikor királyja meglátogatta, nem kell többé idegen helyeken keresnie szállást magának, hanem ott találja a saját palotáját, melyet felkent királyja iránt való hódolatának és szeretetének jelül emelt a nemzet áldozatkészsége és lelkesedése.

Zuboly.

A SZTRÁJKOLÓ RÓMA.

Róma, május 14.

A mult esütörtökön és pénteken valóságos ostrom-állapotban volt az örök város. Minden kis utcában katonaság táborozott és a ragyogó olasz ég napjának fénye mindenütt huszárkardok és bajonettek pengéjén tört meg.

A turini események hírére, a hol tudvalevőleg a kömvészek és szövőgyári munkások sztrájkját embervér festette még pirosabbra, kitért Olaszország minden nagyobb városában az általános sztrájk. Rómában is egyszerre csak megálltak a villamos vasutak, elnémultak az automobil-omnibuszok töffőfjei, kiürültek a bérkocsis állomások, megálltak a gyári gépek és bezárultak az üzletek tükröveges kirakatai. Róma elaludt fányes nappal, mint *Csipek* rózsza meséjében a tündérvár.

De ez az álom nem volt olyan zavartalan és főleg nem oly hosszú. Katonaiok patáinak egyenletes kopogása, majd ütemes, hangos katonai lépések zavarták meg. Jöttek a barna arcú olasz fiúk, a kiket igazán mindennek használnak. Munkásoknak, mentőknek, kocsisoknak, pékeknek. Most rendőröknek használták őket.

Szakaszonként vonultak fel a carabinieri, bersaglierek, gránátosok, gyalogosok és a könnyű meg a nehéz lovaság. A történelmi múlt falak és terek

KATONASÁG A CIRCOLO DELLA CANIA ELŐTT.

A KATONASÁG FÖLVONULÁSA A SZTRÁJKOLÓK ELLEN.

A RÓMAI ÁLTALÁNOS SZTRÁJK.

talán sosem láttak ennyi tarka posztóruhás katonát, mint a mennyi most előzönlötte ezeket az évezredek helyeket, a hol hajdan csillogó páncélú, kurta kardú legionáriusok táboroztak. A Piazza Colonnán például nem kevesebb, mint hatféle katonaság állott fel és mindegyik csoport egy-egy századdal volt képviselve.

Az utcák és terek egyébként csendesek voltak, bár ezer- és ezer ember nyüzsgött rajtuk. Csendes, de félelmetes. Egyik oldalon huszárkard és bajonett, a másikon pedig az ezerfejú Cézár, az ideges, az egyetlen szótól is fékevesztett tömeg. Most még nyugodtan tűri, hogy a lovasság minden tíz percben hátraszorítsa őket, de mi lesz, ha türelmét veszti? Ezer és ezer nyugtalan, forrongó, elégedetlen ember, minő pusztítást tudna végezni!

De az utca nem mozdul. Farkasszemét néz a katonasággal, de nyugodtan viseli magát. Csak ott, a merre nem villog a bajonett, rakoncátlanok az utca népe. Füttyül, abassókat kiált és szorongatja kezében a köveket.

Itt látszik csak, hogy mily rettenetes valami ez az általános sztrájk. Nemcsak azért, mert nem tudjuk, lesz-e holnap mit ennünk, nem leszünk-e elzárva a világtól, de mert állandóan itt érezzük a torkunkon a félelem szorongatását, hogy mi lesz, ha a csöcselék esztét veszti? És ezért félelmetes a sztrájk. Mert felszabadítja, az utcára ereszt a proletariátust, a melyhez ezernyi és ezernyi *canaille* csatlakozik. Félelmetes, alig fegyverezhető csöcselék lármázik, ordít, hogy aztán a zavarosban halászszerk.

Szerencsére itt nem fejlődött odáig a dolog. A tömeg is sokkal intelligensebb itt és a katonaság is türelmesebb. Nálunk bizonyos, hogy vér folyt volna már, a mikor például a *Circolo della Cania*, Róma legelőkelőbb klubja előtt a tömeg tüntetést és kövekkel kezdte beverni a palota ablakait. Itt azonban egyszerűen kitérült a széles tölgyfa-kapu mindkét szárnya és látni lehetett az udvarban el-

rejtett huszárság pofoncsapott háromszögletes sapkáit, majd lassan, méltóságtelesen kivonultak a katonák az utcára.

A tömeg ijedtlen hátrált a kivont kardok láttára és az utca kiürült egy perccel alatt.

Egy kissé szinpadias volt ugyan a dolog, de megtette a hatását. És ez a fő.

Két napig éltünk itt, egy rettegésben, hogy mégis csak összeütközésre kerül a dolog az utca népe és a katonaság között. Szombat reggelre azonban, mintegy varázsjutásra, ismét régi arzatát vette fel az örök város. És most vígan csilingelnek újból a villamos vasutak, száguldanak a bérkocsik, búgnak a gyárak és illatoznak az automobil-omnibuszok...

Balla Ignác.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

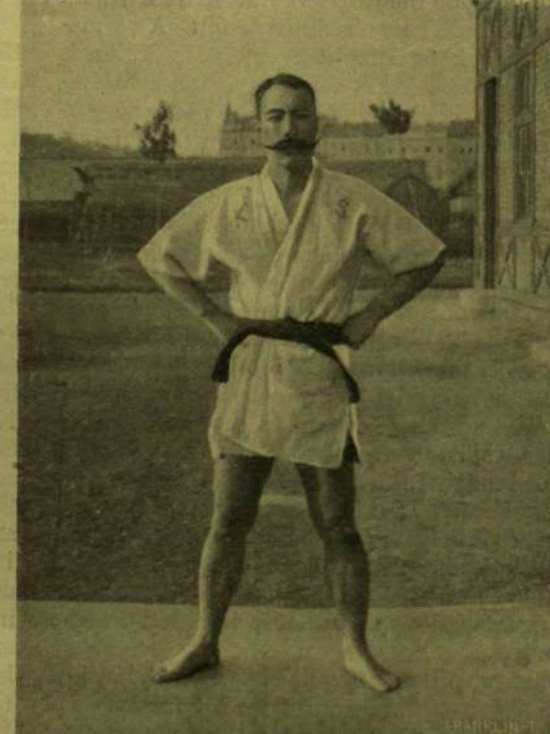
Új hantok. Jeles írónk, régi munkatársunk, *Porzó* (Ágai Adolf) e cím alatt gyűjtötte össze kortársaira való emlékezéseinek második sorozatát; az első sorozat «Por és hamu» cím alatt már régebben megjelent. Van ez emlékezések közt több olyan is, a melynek különösebb érdekességet ad az a nevezetes alak, a kiről szól, — Kossuth Lajosról, Szilágyi Dezsőről, József főhercegről, Munkácsy-ról, Jankó Jánosról stb. mindig érdekes, ha olyan élénk tollú, jó megfigyelésű és emlékezetű íróról hallunk megemlékezést, mint Ágai. De még ha elfeledett vagy kevésbé ismert emberekről szól, akkor is föl tudja kelteni és fönn tudja tartani érdeklődésünket csevegő hangjának szeretetreméltóságával, nyelvének néha kissé czikornyásan hangzó magyarosságával. Igazi tárcacikk ezek,

elmés, könnyed társalkodások az olvasóval. Ágai középhelet foglal el a negyvenes-ötvenes évek régi tárczirói és a modern tárczirók közt; szinessége, európai műveltsége az utóbbiakhoz közelíti, szempontjai, felfogásának egyes elemei, a feldolgozás gondolja az előbbiekhöz. Egy régebbi írói nemzedékhez tartozik korra, de nem vőnült ki a mai nemzedékből sem, mert megtartotta kedélyének fogékonyságát, jó kedvét, tollának fürgeségét. Emlékeiben gazdag anyag áll rendelkezésére, hosszú írói és hírlapírói pályáján összeköttetésbe, ismeretségbe jutott a közélet s az irodalom sok jelentős alakjával, sok háttérben állott, de azért a maga nemében érdekes egyéniséggel s mindig tud róluk olyat elmondani, a mi a mai olvasót is érdekli. Új könyve egy közelmúlt, a maiba átnyúló kor levegőjét hozza közénk s tartalmánál, írójá egyéniségénél fogva egyaránt becses jelensége a könyvpiacnak.

Öt világrészen keresztül. A magyar ember lassankint megtanul utazni, ma már nem olyan nagy dolog, ha valaki idegen világrészeket is bejárta. Bizonyára nemcsak a közlekedés megkönnyebbülése okozza ezt, hanem a kultura fejlődése, az idegen világok, ismeretlen kultúrák iránti fogékonyság terjedése is. Ezt mutatják a mind sürűbben megjelenő utirajzok, az erős és élénk benyomásokból származó közlékenység termékei. Most egy új ilyen nagyobb utirajzi munka jelent meg, a czime *Öt világrészen keresztül*, szerzője dr. Sebők Imre. A szerző utazását, melynek leírása egy kis híján 500 lapra terjedő vaskos kötetet tölt be, Olaszországban kezdte, Szicilián, Máltán átment Afrikába, bejárta a forró földrész északnyugati részeit, majd átkelt Amerikába, a hol nemcsak a keleti nagy városokat nézte

KICSISABURO SASAKI, A BUDAPESTEN IDŐZŐ JAPÁN DZSIU-DZSICZU-MESTER BIRKÓZIK.

KICSISABURO SASAKI.

meg, hanem a déli és nyugati államok vidékeit is. Amerikából Japánba ment, s onnan Khinán s az Indiákon át jött haza. Nagyjában a föld körül utazók megszokott útvonala ez, de Sebők friss szemmel, élénk értelemmel járt rajta, sok érdekes dolgot tud elmondani azokról, a miket látott, s így igyekszik levonni belőlük a mi viszonyainkra való tanulságokat. Az a meglepettítő írói ereje, mely a közvetlen szemlélet illúzióját keltő hatást tesz az olvasóra a nagy írók utirajzaiban, — nincs meg, mégis érdeklődve lehet olvasni könyvét, mert elevenen, sok helyütt fölmelegedő stílusban van írva. Vannak száraz lapjai is, talán nem ártott volna az egészét rövidebbre fogni, de így is derék munkát végzett a szerző. Könyvét nagy tömeg többé-kevésbé sikerült és érdekes kép is élénkíti.

Vérrózsák. Hentaller Lajos, a szabadságharc történetének egyik legszorgalmasabb kutatója, egy testes kötetben gyűjtötte össze e nagy korra vonatkozó kisebb cikkeit, történelmi tanulmányait. Szép, lelkesítő könyvet ad a magyar olvasó kezébe. Egyes cikkei a nagy nemzeti harc legnevezetesebb eseményeiről szólnak: a szolnoki és a nagysallói csatáról, Budavár bevételéről, Batthyány kivégzéséről stb., mások meg egyes kevésbé fontos, de a korra s embereire jellemző epizód-jeleneteket és alakokat elevenítenek fel. Hentaller lelkesedése e hősi kor iránt nemcsak a vezetőkre, a nagynevelő főszereplőkre terjed ki, hanem azokról is, a kiknek neve nyomtalanul tűnt el az idők árjában, pedig megérdemlik az emlékeztetést, mert a maguk szerény körében becsülettel teljesítették a haza iránti kötelességüket. A könyv íróját lelkesedése vezette a szabadságharc emlékeinek kutatására, de azért meg tudja őrizni tárgyával szemben

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁBAN.

A CSEPELSZIGETI HADFŐLSZERELÉSI GYÁRBAN.

A MINISZTERELNÖKSÉG ELŐTT.

A GANZ-GYÁRBAN.

KHINAI KÜLDÖTTSG BUDAPESTEN. — Jelfy Gyula fényképe.

nyugalmát, nem ragadtatja magát sem szóközi nagyhangúságra, sem dithirambikus érzéletekre. Az a tizenhét cikk, a mi a könyvben van, mind vonzó épületes olvasmány, alkalmas a tárgyi érdeklődés kielégítésére s a hazafias érzés szítására egyaránt.

Gazdasági könyvek. Három igen jóvaló, népszerű és népies mezőgazdasági könyv jelent meg, részint újonnan, részint új kiadásban a Franklin-Társulatnak. Egyikük, *Monostori Károly* munkája a *Szarvasmarhatenyésztésről* immár a negyedik átdolgozott és bővített kiadásban kerül a magyar kisgazda kezébe, tájékoztatva őt, műveltségéhez mért egyszerű előadásban, mindarról, a mi a szarvasmarhával való bánásban, a tenyésztés hasznosságát elváltatni való. Ugyancsak *Monostori Károly* műve a «Falusi könyvtár»-nak a *tejgazdaságról* szóló füzet, részben mintegy folytatása az előbbi könyvnek. Érdekes, hogy ez a gazdasági ismeretek terjesztésében nagy érdemeket szerzett buzgó szerzőnek kétezredik szakmunkája. Gyermeknek van szánya, de felnőttek is sokat tanulhatnak belőle, *Wagner János* «A kis kertész» című könyvecskéje, a mely sorra veszi az egyes növényeket s úgy magyarázza meg, hogy kell őket a kertben gondozni. Mind e könyvek, a hol szükség van rá, képekkel is magyarázzák a szöveget.

A perbeli beismerés jogtudományi szempontból fontos kérdéséről alapos tudományos képzettségre valló könyvet adott ki dr. *Magyar Gyéza*, a kit a napokban neveztek ki a budapesti egyetem rendes tanárának. A kérdésre vonatkozó külföldi törvényekből s az irodalomból merítve anyagát, az ellen a meglehetősen elterjedt nézet ellen küzd, hogy a perbeli beismerés a félnek oly perbeli cselekménye, mely ál-

Olcsó cseh ágytoll!

5 kilo: új fosztott 0.60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 60 K Szállítás portmentes, utánvétellel. A kieserlés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedjük. 3194. Benedikt Sachsel, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

Csúsz fürdőbe utazók figyelmébe!

A Margit-nyaralóban szabók 1 koronától 6 koronáig, a Margit-nyaralóban külön szabó elhelyezés és kiszolgálással elő- és utóérad 3 kor. 20 fill., fűvel 4 koronától kaphatók. Levelek intezendő Margit-nyaraló arany pénzü felajánlásához. Nem új épületek, tehát egészséges látások.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

„SICULIA“ nével ellátott üvegek valódiak. A Málnási „SICULIA“ forrás-víz a sós savanyúvizek királya.

Sziklátegeken átfúrt artézi-forrás. A gyomrerejét rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesen a zége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Nuricsan, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MALNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: **Brazay Kálmán**, BUDAPEST, József-körút 37. Kapható minden gyógyszerárban, drogna- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46.

FEJFAJÁS ELLEN ANTIDOL

FÉL PERCZ ÁRÁT HAT

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

GERMANDRÉE

FORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Francia szabadalom. A szépség útka, ideális illattal feltelített tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és úd színt ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

MATTONI 11003

ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐJE

BUDAPESTEN (BUDÁN).

női bajokban, Melegítő gyógyhatással bír különösen továbbá alhalmi és általános vérbőségben, verőszíri pangások esetén máj- és lépajokban, aranyéremben **Idény április 15-től szept. végéig.** 65 fürdőszoba; számos külön berendezett kényelmes vendégszoba. Vendéglő mérekkelt áru ételek és italokkal. Rendelő orvos: **Dr. Polgár Emil.** Vilamos vasúti állomás. Vilamos szent állomás.

KWIZDA FERENCZ JAN.
es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA

Kügyő védjeggyel 11288 (TURISTA-FLUID). Régi bevált aromatisz bedörzsölés az idegek és izmok odészére és megerősítésére. Kéreményesen használva turisták, kerékpárosok és lovagok által nagyobb táruk utáni erősítésre és erőtgyűjtésre. **Árak: 1/4 palack K 2.50, 1/2 palack K 4.20** Kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

Szépség

sokat ér! Bársonysima, szeplőtlen, áttetsző, bármily szépséghibától ment harmatide arcbőrt biztosít **Nárcisz-crème.** csak a **Nárcisz-crème.** Ára: 1.50 K, a hozzávaló szappan 1 K, postán a kettő együtt 3 K bérmentve. Hattyu-gyógytár Epest, Aréna-ut 126 8.

KÖVÉRÉSÉG KORAI VÉNSÉG.

Istenem, — így sóhajtja ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elháríthatnám az emésztési zavartól megszabadulhatnék. Lám, nem is kell annyit félnem! Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kisrészlet Mandor soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény! Ezt bebizonyították az orvosok és vegytudósok kímálatlanul. — Ne mulassza senki el, arról meggyőződni; hozassa meg a Mandor por, ha be nem válik, a pénzt duplán visszakösz. Csak 2 kor. 80 fill. Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utárvétel a pénz be küldése mellett; portmentesen diszkrétan küldi **Mme Mandl Ida**, Budapest, Károly-körút 9/V. sz. Török József gyógy. zserés, Budapest, Király-utca 12. sz. 11285

WACHTL ES TARSA BUDAPEST

IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).

Ajánlja órában felszerelt rakárak fényképezési készületekkel és hozzávaló cikkekkel. Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedülállóit. Árjegyzék díjmentesen.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vöröszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaláda 14 kor. 12 fillér franco küldve.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket feltömlülja. Vöröszegényeknek különösen ajánlható 11266

Főraktár Budapesten: **Török József** gyógyszerár. Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátys** gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET,** mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szípi. A Földes-féle MARGIT-CREME gyor as és biztosan ható ártalmatlan szer **szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések** s mindenemü **bőrbaj ellen.** A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak párszlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasznála után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beklldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Roskopf Patent Valódi ezüst Remontoir-óra

frt 3.50

Roskopf rendszerű frt 1.50

A Roskopf Frer svájcei óragyár megbízott, miszerint valódi Roskopf Patent anker-remontoir óráját fülláron árusítanak el, hogy a tisztelt vevőknek megmutassam, mi a különbség egy valódi Roskopf Patent és egy Roskopf Patent rendszerű óra között, mely utóbbi nálam 1 frt 50 krba kerül. A valódi Roskopf Patent órának 36 óráig köveken járó, üvegfeletlen szerkezte van, mely 25-30 évi szolgálást tesz, ellenben az olcsóbb Roskopf rendszerű óra néhány év alatt használhatatlanná válik. Minden valódi Roskopf Patent órára rajta van a plomba és kezességi igazolvány, a tokján és szerkezetén pedig Roskopf Frer ezügre.

Kakuk-óra frt 2.50

Inga-óra frt 2.80

Ütőművel, 70 em m. frt 3.50
Torsnyóra ütessel. . . 4.50
Zenítőművel . . . 5.50
Nagy ingaóra, 100 cm. magas . . . 6.50
Kerek konyhaóra . . . 1.50
Baby-öbrestő, 1 hanggal . . . 1.—
Kettős haranggal . . . 1.50
Éjjeli világító . . . 1.60
I.r. minőség (kettős haranggal) . . . 2.—
Harangjátékkal (három harang) . . . 3.50

Sztéküldés utánvétellel. — Három évi írásbeli jótállás. — Meg nem felelőért pénzvisszaküldés. **MAX BÖHNEL, órás, Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Saját házában.)** Nagy és régi cég. — Alapított 1840. — Kiténtve a „Grand Prix”, becsületrend és arany éremmel Bécsben és Párisban. **Kérje nagy árjegyzékeket (1000 képpel) ingyen és bérmentve.**

VASÁRNAPI UJSÁG

22. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 3.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltudós-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. A Világkrónika-val — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Kalföldi előzetesekhez a postailag meghatározott veldij is esztoalandó. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Negyedévre — 4 korona.

KISS ERNŐ.
— Szobra leleplezése alkalmából. —

TALENTUMBAN nem legnagyobb, de hazafiúi érenyekben a szabadság egyik legderekabb katonájának emlékezetét ünnepelte május 27-ikén Nagy-Becskerek városa. Ez a derék, szilárd jellemű, idegen eredete ellenére is nagy nemzeti érenyekkel bővelkedő katona Kiss Ernő volt, a dűsgazdag bánati földesúr, kit negyvennyolcadiki szereplése az aradi Golgotára jutott. Örmény származású honfitársai között tábornoki rendfokozatban hárman szolgálták a magyar szabadság ügyét a negyvennyolcadiki mozgalmak kitörésekor: Ó, Lázár Vilmos és Bem tábornok „jobb keze”, Czetz János. Kiss és Lázár vértanúhalált szenvedtek, Czetz János azonban kimenekült idejekorán Bemmel ama terv reményében, hogy még egyszer betörhetnek az országba és újra kezdik a hadjáratot. Az első csalódások után az emigrációval Olaszországba, Párisba, majd Londonba ment Czetz, mikor pedig látta, hogy többé nincs remény a fegyveres betörés végbevitelére, Dél-Amerikába költözött s nem kérve, de el sem fogadva semmiféle amnesztiát, mint a kiegyezés ellensége és a Habsburg-dinasztia jogainak tagadója, Buenos Ayresben élt örömtelen számkivetésben. E három derék katona között talentumban legnagyobb volt Czetz János, úgy is, mint seregszervező, úgy is, mint taktikus. Az erdélyi hadsereg mondhatni az ő műve volt és a Bem diadalmas hadjáratát a Czetz vezérkari hivatásban szerzett tapasztalatai nélkül aligha jártak volna azzal a sikerrel, a mit különben eredményeztek. Befolyásban, összeköttetésekben és vagyonban vi-

KISS ERNŐ HONVÉDTÁBORNOK SZOBRAKÁK LELEPLEZÉSE NAGYBECSKEREKEN. — Justh Gyula lezezi a képviselőház kossorját.